

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881. Första Kammaren. N:o 14.

Tisdagen den 1 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades ett protokollsutdrag för den 26 sistlidne Februari och protokollet för den 22 i samma månad.

Anmäldes och bordlades Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 2, angående fullbordad granskning af de i Statsrådet förda protokoll.

Föredrogs å nyo och lades till handlingarne Konstitutions-Utskottets den 26 nästlidne Februari bordlagda Memorial N:o 1, angående bestämmande af det Utskott, som bör behandla motion om ändring i Kongl. kungörelsen den 30 December 1863 rörande kostnadsersättning till militäre-, civile- och ecklesiastike tjänstemän för en del resor inom tjänstgöringsdistrikten.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran följande den 26 nästlidne Februari bordlagda ärenden, nemligen Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 11 a, 13, 15, 16 och 17, Banko-Utskottets Utlåtanden N:is 4 och 5, Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 6, 7, 8 och 9, Kansli-deputerades Memorial N:o 2, samt Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 1;

hwarefter beslöts att på föredragningslistan för nästa sammanträde det denna dag första gången bordlagda ärendet skulle sättas främst samt de ännu oafgjorda ärenden, som redan före denna dag blifvit två gånger bordlagda, förekomma näst efter Stats-Utskottets Utlåtande N:o 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Fröberg* under fjorton dagar från den 5 innevarande månad.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 2 Mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades ett protokollsutdrag för gårdagen och protokollen för den 23 sistlidne Februari.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att, enligt mellan Kamrarnes Talmän träffad öfverenskommelse, omröstningar jemlikt 65 § Riksdagsordningen komme att Onsdagen den 9 innevarande Mars anställas öfver de voteringspropositioner, som dessförinnan blifvit af båda Kamrarne godkända.

Härefter yttrade Herr Grefven och Talmannen att han, efter samråd med Andra Kammarens Herr Talman, finge föreslå, att val af tjugufyra valmän jemte sex suppleanter för utseende af Riksdagens fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret samt deras suppleanter skulle anställas äfvenledes Onsdagen den 9 i denna månad; och lemnade Kammaren härtill sitt bifall.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Konstitutions-Utskottets sistlidne dag bordlagda Memorial N:o 2, angående fullbordad granskning af de i Statsrådet förda protokoll.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 26 nästlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 11 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjunde hufvudtitel.

1—5 punkterna.

Biföllos.

6 punkten.

Herr Rylander: Jag har icke begärt ordet för att yrka någon ändring i denna punkt utan blott för att säga några ord om behandlingen af ifrågakvarande medel, som är rätt jemmerlig. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som såväl tillsätter kontrollörer som anordnar utbetalningar, behandlar detta inom en del län på ett mycket eget sätt; till följd af den höga afföningen äro kontrollörsplatser mycket eftersökta, och för att utdela sin gunst till flera händer ofta ett ombyte af kontrollörer sker flere gånger under fortsatt tillverkning, hvilket genom reskostnad fram och åter förökar statens utgifter. Men det är icke nog med detta: der, hvarest nederlagsmagasin finnes förordnas alltid länsman att insyna detta; om sådant vore nog för en gång, vore derom ingenting att säga, men denna insynning förnyas äfven under det bränvin ligger kvar å nederlaget. Då jag sistlidne höst anmälde bränvinstillverkning den 1 Oktober och införde i slutet af ansökningen, att jag för nya tillverkningen önskade bibehålla det nederlagsmagasin, hvori jag ännu hade kvarliggande obeskattadt bränvin, som jag icke tänkte uttaga förr än den dag jag dertill är skyldig, eller samma dag nya tillverkningen toge sin början, var länsman tillförordnad uppsyningsman öfver nederlaget och hade nycklarne dertill; icke för ty kommer länsmannen på förordnande af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för att å nyo insyna det nederlagsmagasin, endast han och kontrollören haft nycklarne till alltsedan det sist insynades. Då jag under innevarande bränvinstillverkningstermin afsade mig tillverkningen några dagar före jul och anmälde att åter börja den 12 Januari, så, fastän det var samma termin och obeskattadt bränvin kvarlåg, kom länsmannen, som äfven då var uppsyningsman öfver nederlaget och hade nycklarne dertill, för att ånyo enligt förordnande hålla insyning af nederlagsmagasinet.

Jag har nämnt detta för att vederbörande må utverka en rättelse hos de Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som så handla med statens medel.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad, och punkten biföllos.

7—14 punkterna.

Biföllos.

15 punkten.

Lades till handlingarne.

16 punkten.

Bifölles.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 26 sistlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 13, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel.

1--17 punkterna.

Biföllos.

Pension för
Fil. Doktor
G. Svederus.

18 punkten.

Grefve Lagerberg: Jag ber om ursäkt, att jag bryter förmiddagens tystnad, men såsom reservant i denna punkt ber jag att få säga några ord. Motionären har föreslagit 1,200 kronor i årligt understöd åt litteratören, Filosofie Doktor Georg Svederus, som nu vid fyllda 84 år är i verkligt behof af detta understöd. Utskottet har afstyrkt förslaget hufvudsakligen därför, att det kommit från enskild motionär, samt att beskaffenheten af Svederi skriftställareverksamhet icke har syntts vara så framstående, att den gjort sig tillräckligt förtjent af ett dylikt understöd. Derom kunna naturligtvis tankarne vara delade. För min del tycker jag, att en person, som verkat och gjort så mycket i det allmännas tjänst och för mensklighetens lycka, nu på sena ålderdomen icke förtjenar att lida nöd utan snarare kan göra anspråk på uppmuntran, äfven om han ej tillbragt sitt lif i statens tjänst. Jag vill fästa uppmärksamheten på en del skrifter, som han utgifvit, och som tillhör hans s. k. allmännyttiga verksamhet: han har utgifvit mer än 40 tryckta arbeten om enskild och allmän hushållning; han var en af dem, som år 1832 stiftade sällskapet för nyttiga kunskapers spridande; han stiftade Svenska industriföreningen för de klasser, som egnat sig åt handel, fabriker och näringar; han for på sitt sjuttionde år uppå allmänt uppdrag till Paris efter kommunupproret för att studera internationalens och socialisternas syften och missdåd; han har skrivit "Nyaste Bondepraktika", "Om Cholera morbus" och "Konung Carl XIV Johans historia" m. m. Häraf torde man finna, att en sådan person gjort sig så förtjent af fäderneslandet, att han icke bör lida nöd på sin sena ålderdom. Då Herrarne nogsamta veta, att Stats-Utskottet i allmänhet icke brukar tillstyrka en begäran om pension, framställd af enskild motionär, utan att detta öfverlemnas till Kamrarnes pröfning, så

tillåter jag mig att nu anhålla, att Kammaren måtte, i likhet med hvad vid förra riksdagen skedde i fråga om pension åt litteratören Pehr Thomasson, äfven bifalla förevarande motion och afsiå Utskottets betänkande i denna punkt.

*Pension för
Fil. Doktor
G. Svederus.
(Forts.)*

Friherre von Kræmer: Jag har icke inom Utskottet motsatt mig det slut, hvartill Utskottet i denna punkt kommit, och ej heller deremot reserverat mig, borde kanske således ej heller här deremot upptråda. Saken är dock, att vid behandlingen af *nionde* hufvudtiteln inom Stats-Utskottet det nära på icke är möjligt att handla efter särskildt bedömande beträffande den ena eller andra punkten, såsom man gör vid de öfriga anslagsfrågorna. Sådant skulle vid *nionde* hufvudtiteln föranleda en allt för godtycklig behandling och obehaglig diskussion om personer och enskilda förhållanden. Man följer därför i allmänhet den principen, att tillstyrka hvad Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen på goda skäl begärt, men afstyrka alla enskilda motioner. Men det är äfven, såsom en talare förut antydt, särskilt beträffande *nionde* hufvudtiteln ett temligen vedertaget bruk, att, ehuru man i Stats-Utskottet följer den af mig framhållna principen, man dock icke är deraf förhindrad att i Kamrarna låta särdeles bevakande skäl tala för beviljandet af en pension, som Utskottet afstyrkt; och jag tycker, att i denna fråga föreligga dylika bevakande skäl. Litteratören Svederus är nu 85 år gammal, understödet på hans sista dagar kan således blott kosta staten en ren obetydlighet. Jag kan icke frukta prejudikatet att bevilja pensioner åt 85-åringar!

Utom de arbeten, som den föregående talaren nyss uppräknade, ber jag få påpeka "Sveriges annaler" i tre häften, "Sveriges krig och politik" åren 1804—1814, "Expeditionen till Vesterbotten 1809", intagen i Krigsvetenskaps-akademiens Handlingar.

På grund af dessa omständigheter, d. v. s. då det är fråga om en dock förtjenstfull litteratör, då det är fråga om en barmhertig gerning mot en fattig man, som är 85 år gammal, och då således prejudikatet icke kan blifva af någon betydelse, får jag taga mig friheten yrka afslag å Stats-Utskottets förevarande hemställan och bifall till motionen.

Herr Sundberg: Äfven jag anhåller att för min del få instämma med de nästföregående talarne och lägga Kammaren på hjertat att bevilja hvad motionären har föreslagit till understöd åt litteratören Georg Svederus och således afsiå Utskottets förslag. Det är visserligen en sanning, att Stats-Utskottet bör med all stränghet förfara i sådana motionsfrågor och icke blott efter *tycket*, såsom den nästföregående talaren yttrade sig, bestämma, huruvida ett anslag till en pension, som enskild motionär begärt, bör beviljas eller icke. Men här är verkligen en bättre regel, som man kan lägga till grund för beviljandet af den föreslagna pensionen, än blott *tycket*, och denna bättre regel är redan framhållen af båda de talare, som före mig haft ordet. Det är hårdt, om en så gammal och om det allmänna, om icke högt förtjent,

*Pension för
Fil. Doktor
Svederus.
(Forts.)*

dock förtjent man, skall lida nöd. Han har visserligen aldrig annat än under sina tidigaste ungdomsår varit i statens tjänst anställd. Han öfver gaf snart denna tjänst dels för sjuklighets skull, dels kanske också af andra skäl. Men fastän han icke har varit i statens tjänst, har han dock på sitt vis med stor trohet och flit under en lång lefnad tjänat staten och det allmänna. Han är stiftaren af den i början af trettio-talet bildade Industriföreningen, som på sin tid var ganska remarkabel, han var dess sekreterare under ett par år; blef sedan ombud för fabriker i Stockholm, men lemnade efter någon tid denna befattning och begaf sig till utlandet särskildt i afsigt att der studera näringsväsendets tillstånd och se huru den nya näringslagstiftningen der slog sig ut. Sedermera har hans skriftställareverksamhet hufvudsakligen gått ut på statshushållningen och industrien. Antalet af de skrifter, som han har producerat både på nu nämnda område och inom åtskilliga andra, uppgår, enligt hans egen uppgift, till icke mindre än femtio. De öfversättningar, han gjort från främmande språk för värdefulla bidrag till utredningen af dylika frågor, uppgå till lika stort antal, och de tidningsartiklar, han producerat, äro icke få, ty de, tror jag, äro nästan legio. Under sådana förhållanden och då han ännu i sin sena ålderdom icke upphört att vara verksam på det sätt, som han verkat i sina yngre dagar, och han för närvarande kan sägas vara i en nödställd belägenhet, så tror jag, att det från Riksdagens sida vore på samma gång ett högsinnadt ädelmod och ett erkännande af hans förtjenster, om den nu begärda pensionen beviljades. Jag tillstyrker alltså afslag å Utskottets förslag och bifall till motionen.

Herr Wennerberg: Det försvar, som redan kommit motionen i denna punkt till del, borde göra, att jag afstode från ordet. Jag skall derföre, då jag nu begagnar mig af det, fatta mig kort, och ber att få instämma med de föregående talarne.

Det är mycket sant, hvad Utskottet här yttrat, och jag instämmer i allo med hvad som står i dess anförande. Men jag tror att Kammaren kan lätt och med skäl komma till ett annat resultat än Utskottet. Här är fråga om en liten beskattning till förmån för en åldrig arbetare, och svenska folket har ju denna rätt att sjelf få beskatta sig. Jag medgifver att denna beskattning bör främst komma till godo statens tjänstemän; men derom har man likväl ingen särskild föreskrift, och jag anser dessutom att den ifrågavarande personen verkligen varit en arbetare i statens tjänst. Han har varit en frivillig, som troget i många år följt med den reguliera truppen af statstjänstemän, men han har aldrig saknats i striden vid de framsteg, som gjorts inom en viss del af bildningens område, och der kämpat träget, lönlöst och för ett ädelt mål. Han är nu mycket gammal, torde icke behöfva denna hjälp länge, men den skall säkerligen, i fall den tillfaller honom, icke blott hafva egenskapen af att vara ett reelt bistånd åt honom, utan också den, att sprida en erkänslans glans öfver hans lefnads afton.

Denne man skref en gång en liten broschyr med ädelt syfte, "den fattiges försvar mot rikedom". Den befans vara af den beskaffenhet, att en svensk konung belönade den. Jag uppmanar nu Kammaren att på sitt sätt med ett par ord skriva en broschyr om "den åldrige arbetarens försvar mot fattigdomen", och jag är förvissad om, att dess syfte skall befinnas lika ädelt.

*Pension för
fil. Doktor G.
Svederus.
(Forts.)*

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes proposition först på bifall till Utskottets hemställan och sedan på afslag derå och bifall till den i ämnet väckta motionen; och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

19 punkten.

Herr vice Talmannen: Då jag tillät mig att vid riksdagens början väcka motion om pension åt Riddarhussekreteraren Brakels enka, så skedde detta i förhoppning att dermed träffa sympatier inom Kammaren. Denna min förhoppning har icke heller svikits, då betänkandet utvisar, att Kammarens samtliga ledamöter i Stats-Utskottet reserverat sig mot det beslut, hvartill Utskottet kommit och yrkat bifall till min motion. Jag vågar hoppas, att, då Kammarens nästan alla ledamöter under en längre eller kortare tid varit i tillfälle att göra bekanskap med Brakel och bedöma hans verksamhet här, skall äfven nu det fördelaktiga intryck, som denna bekanskap gjort, uttala sig i ett bifall till denna pension, som åsyftar att lindra den nöd, som annars hotar hans efterlevande. Jag anhåller vördsamt om bifall till motionen och afslag å Utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes proposition först på bifall till Utskottets hemställan och sedermera på afslag derå och bifall till den i ämnet afgifna motionen; och förklarades sistnämnda proposition vara med ja besvarad.

20—22 punkterna.

Biföllos.

Föredrogs å nyo Lag-Utskottets den 18 och 22 nästlidne Februari bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af Riksdagens Justitieombudsmans hemställan om ändring i eller tillägg till Förordningen den 16 Juni 1875 angående inteckning i fast egendom.

Herr Fröman: Af Lag-Utskottets utlåtande i detta ämne hafva Kammarens ledamöter säkerligen redan funnit anledningen, hvarför jag i min vid detta riksmöte afgifna embetsberättelse upptagit denna fråga. Enligt hvad der inhemtas, är det ett obestriddigt faktum, att genom en brist i lagstiftningen en person gått

miste om sin egendom, och att den domare, som utfärdat det gravationsbevis, hvars originitet varit till en sådan utgång vållande, icke med hopp om framgång kunnat bindas till ansvar och ersättningskyldighet. Men när Justititeombudsmannen anmärker en brist eller ofullständighet i lagstiftningen, ålägger honom instruktionen att icke blott i sin embetsberättelse anmärka en sådan brist, utan jemväl att framställa »förslag till dess förbättring». Det är således på grund af en uttrycklig föreskrift, som jag har måst framträda med detta förslag till lagförbättring. I detta förslag har jag icke lyckats uppfylla eller tillfredsställa alla de anspråk, Lag-Utskottet synes derpå hafva ställt. Men jag får öppet bekänna, att jag icke heller åsyftat detta. Jag har inskränkt syftemålet för min framställning till att söka på något sätt förekomma, att det förfarande, som här haft så olyckliga följder, skulle kunna förnyas, det vill med andra ord säga: förekomma, att ett sådant ofullständigt gravationsbevis skulle komma att utfärdas, och för detta ändamål, tror jag det förslag, jag framställt, i allt väsentligt vara tillräckligt betryggande. Utskottet säger visserligen (sid. 5): »den, som begär och erhåller gravationsbevis före besvärstidens utgång, har ingen säkerhet, att icke öfver ett rättens afslag å gjord in-teckningsansökan besvär kunna komma att anföras.» I afseende derpå tillåter jag mig anmärka, att om i in-teckningsboken redan är antecknad, att ansökan om in-teckning har skett och att denna ansökan är afslagen, så är det klart att den, som under besvärstiden begär och erhåller ett gravationsbevis, der det upptages, att en in-teckningsansökan är gjord och afslagen, häri har tillräcklig varning att icke anse gravationsbeviset vara fullt rent, hvarför han bör taga hänsyn till faran af en sådan in-teckningsansökans framtida bifallande. Likadant är förhållandet med den, som under de 30 dagarne efter besvärstidens utgång erhåller ett dylikt gravationsbevis. Utskottet säger härom: »den, som erhåller det efter besvärstidens utgång, men inom trettio dagar efter besvärstidens slut, har ingen visshet, huruvida besvären fullföljas.» Han har dock en varning deri, att det i beviset står, att in-teckning är sökt och ett missnöje emot afslaget är anmäldt, och han kan således icke med full tillförsigt tro på gravationsbeviset, innan det visat sig, huruvida besvären blifvit före de trettio dagarnes förlopp fullföljda. Deremot tyckes Utskottet icke hafva uppfattat den nytta, som förslaget medför. Om nemligen under besvärstiden icke några besvär blifva anmälda, så kan den, som saken gäller, vara betryggad för att den sökta in-teckningen icke kan erhållas med förmånsrätt, som gäller före den dag, då, efter det högre rätt gillat in-teckningen, anmälan derom göres hos den underrätt, som först afslog in-teckningsansökningen. Likadant är förhållandet, om icke anmälan om besvärens fullföljd sker under de 30 följande dagarne efter besvärstidens utgång; ty om någon klagat öfver underrätts eller hofrätts utslag, utan att hafva gjort någon sådan anmälan, som i förslaget omnämnes, är en sådan underlåtenhet tillräcklig att undanrödja de menliga följderna af hans klagan; har han nemligen underlåtit nämnda anmälan och *sedermora* kommer med ett öf-

verrätts utslag, samt visar att han der vunnit den sökta in-teckningen, så har detta icke någon annan påföljd än den, att in-teckningen gäller från den dag, utslaget hos underrätten företes.

Jag vill gerna medgifva, hvad Utskottet anmärkt, att faran för en sådan händelse, som den, hvilken utgjort föremål för min framställning, betydligt minskats efter 1875 års nya lagstiftning i ämnet; och som det för öfrigt är sällsynt, att in-teckningar afslås och deröfver föres klagan, helst sedan numera gäldenären i de flesta fall sjelf söker in-teckningen, vill jag icke framställa något yrkande om ändring i det slut, hvartill Utskottet kommit. Jag har endast velat söka i någon mån rättfärdiga det förslag, jag framställt.

Öfverläggningen var härmed slutad, och utlåtandet bifölls.

Föredrogs å nyo och bifölls Bevillnings-Utskottets den 22 och 23 sistlidne Februari bordlagda Betänkande N:o 3, i anledning af väckt förslag om ändring i Kongl. förordningen den 20 Juli 1861 angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Lag-Utskottets den 22 och 23 sistlidne Februari bordlagda Utlåtande N:o 5, i anledning af Riksdagens Justitieombudsmans hemställen om tillägg till 19 kap. Strafflagen.

1 punkten.

Herr Samzelius: Då jag låtit anteckna mig såsom reser-vant vid förevarande utlåtande, är det min skyldighet att något utförligare redogöra för min åsigt än hvad som skett i den vid betänkandet fogade reservationen.

Om man granskar den historiska behandlingen af i fråga va-rande lagstiftning, så kan man visserligen finna en förklarings-grund, hvarför man kommit på den afväg, der man nu befinner sig. Man hade nemligen 1855 — då ett lagstadgande i detta fall första gången förekom — utgått från den förutsättningen, att det endast undantagsvis skulle förekomma enskilda jernvägar. Det var ju också naturligt, att man då endast fäste afseende vid sta-tens jernvägar, när blott ett enda bolag ännu sökt koncession för en enskild bana. Vid den grundliga revision af Strafflagen som skedde vid 1862 och 1863 årens riksdagar, sökte man ordagrant bibehålla de särskilda strafflagar, som gjorde ändring i den gamla missgerningsbalken — man hade nemligen vidtagit en mängd par-tiella lagförändringar, så att af den gamla missgerningsbalkens 61 kapitel icke mindre än 27 utstrukits och ersatts med nya straff-bestämmelser — och man ingick då icke i någon pröfning, utan

*Tillägg till 19
kap. 21 §
Strafflagen.*

Tillägg till 19 kopierade dem i det allra närmaste; men hade man den tiden haft
kap. 21 § en aning om hvilken betydelse och utsträckning, som de ifråga-
Strafflagen. varande jernvägarne nu fått, tror jag icke att man skulle så till-
(Forts.) vägagått i förevarande ämne.

Om vi för en jämförelses skull vända oss till Norge, hafva vi der: "Lov indeholdende Bestemmelser angående Jernveie til allmindelig afbenyttelse" af den 7 September 1854, hvilken lag innehåller bestämmelser angående jernvägar i allmänhet och afser icke blott statens jernvägar utan äfven enskilda. I andra länder har man jemväl gått så till väga. Det är nemligen den omständigheten, att banan är upplåten för trafik, som gör att den behöfver skydd, utan att den omständigheten, huruvida den ena eller andra tillskjutit medlen, härå eger inflytande; på samma sätt som skadan genom brottet för den allmänna trafiken är lika stor, vare sig en enskild person eller ett enskildt bolag byggt banan. Det är naturligen lika farligt för allmänheten i båda fallen. Man har mycket disputerat om statens straffrätt, om grunden derför, men här synes man hafva utgått från det besynnerliga föreställnings-sättet eller antagandet, att staten vore ett försäkringsbolag, der hvar och en egde låta antingen försäkra sig eller icke. Om man begär assurans mot fara, får man det, men den, som icke begär det, blir icke skyddad. Gälde det nu endast jernvägsbolagen sjelfva, kunde derom icke vara så mycket att säga; ty då stode bolagen sin egen risk, men här gäller tredje mans rätt. Den, som färdas på enskilda jernvägar, bör icke vara mindre skyddad derför, att bolagen underlåtit att utverka ett dylikt fridlysningsstadgande. Det skulle vara stridande mot statens öfverhöghet, att dess straffrätt skulle blifva suspenderad i det fall, att ett sådant utverkande icke skett. Jag kan icke finna, att man från teoretisk eller ännu mindre från praktisk synpunkt kan försvara detta sakernas tillstånd; och då Justitieombudsmannen såsom utgångspunkt för sin framställning valt ett prejudikat, meddeladt i Högsta Domstolen med fyra röster mot tre, der det var uppenbart, att en försummelse varit begången, som kunnat leda till de allra betänkligaste följder, men der staten icke kunde straffa den försumlige derför att lagen nu är så beskaffad, kan jag icke finna mig i denna passivitet, och i Utskottet — jag vill blott nämna det — har rätt mycken sympati uttalats för den åsigt, jag söker förfäktat. Den väsentligaste anledning, hvarför man icke ville gå in på den åsigten, var, att man tvekade, huruvida Utskottet befunne sig i sin grundlagsenliga rätt, om det föresloge ett sådant stadgande, som det jag här åsyftar, men Utskottet har dock icke tvekat om att placera lagförändringen i en helt annan paragraf, än Justitieombudsmannen föreslagit. I fråga om Lag-Utskottets befogenhet hafva många och långa diskussioner förevarit icke blott inom Utskottet utan äfven inom Kamrarne. Men om man tillser, huru lagstiftningen härutinnan utvecklats sig, tror jag icke att man kan anse, att Lag-Utskottet skulle hafva öfverskridit sin befogenhet, om det sökt att lösä denna fråga på det sätt jag antydt. Enligt den ursprungliga lydelsen af 53 § Regeringsformen skulle

Lag-Utskottet utarbete förslag till civil- criminal- och kyrkolagarnes förbättring. Den obegränsade motionsrätt, som detta stadgande innefattade, ansågs emellertid stå i strid med föreskriften i 2 mom. af 37 § i då gällande Riksdagsordning, enligt hvilken in- tet Utskott, Konstitutions- och Banko-Utskotten allena undan- tagna, var berättigadt att väcka *frågor* till afgörande i Rikets Ständers plena eller upptaga andra *ämnen* än de från plena remit- terade. För att bringa dessa grundlagsstadganden till fullkomlig öfverensstämmelse blef vid 1815 års riksdag den förändring uti 53 § Regeringsformen vidtagen, att framför ordet "förslag" till- ades orden "de ifrån Rikens Ständer remitterade", hvarigenom det blef tydligt, att Lag-Utskottet icke egde väcka nya frågor eller upptaga nya ämnen vid utarbetande af sina förslag, men i öfrigt är Utskottet oförhindradt att vid utarbetandet välja den lämpli- gaste form för förslagen samt att i de väckta lagstiftningsfrågorna föreslå erforderliga modifikationer, tillägg och förändringar, vare sig det gäller Kongl. Maj:ts, Justitieombudsmannens eller enskilda motionärers framställningar, hvilka till Utskottets behandling re- mitterats.

Vid en fråga sådan som denna, hvilken rör ett lagstiftnings- ärende, fäster denna Kammare i allmänhet icke stor uppmärksam- het. Jag skall icke heller längre sysselsätta mig med den, men ansåg det vara min pligt att påpeka förhållandet. Skulle icke någon annan ause det vara lämpligt, skall jag icke besvara Kam- maren med något yrkande.

Herr Andersson, Gustaf: Då jag i likhet med den ärade reservanten anser, att enskild egendom bör i detta fall lika väl som statens skyddas genom en lag mot skadegörelse, utan att någon särskild fridlysningsstadga behöfver utverkas, ber jag att få med honom instämma, i följd hvaraf jag yrkar att ärendet måtte till Utskottet återförvisas.

Herr Lagerstråle: Hade det nu varit fråga om att om- skrifva hela 19 kapitlet i Strafflagen, vill jag erkänna, att det för- slag, Herr Samzelius framställt, med allt skäl kunnat komma un- der öfvervägande; men då Lag-Utskottets åliggande var att i det nu gällande 19 kapitlet söka inpassa ett tillägg, som skulle göra uppsätligt begångna förseelser å sådana privata inrättningar, som i afseende på uppsätliga förseelser redan blifvit ställda under samma skydd som statens, lika straffbara, som om de utöfvats mot statens inrättningar af samma slag, ansåg Utskottet sig icke böra utsträcka pröfningen längre än som för ändamålet var er- forderligt. Efter samma grund, som förut i kapitlet är uppställd i fråga om uppsätliga förseelser, gaf Utskottet tilläggsstadgandet om de uppsätliga förseelserna enahanda form, som förut gälde för de förre, nemligen att i ett särskildt moment stadga hvad som skall iakttagas, för att privata jernvägar och andra inrättningar komma under samma skydd som statens. Det är visserligen en sanning att, för att erhålla detta skydd, fordras, att Kongl. Maj:ts

*Tillägg till 19
kap. 21 §
Strafflagen.
(Forts.)*

Tillägg till 19
kap. 21 §
Strafflagen.
(Forts.)

i administrativ väg derom förordnar, men detsamma erfordras äfven för att vinna det i 11, 12 och 13 §§ afsedda skydd och kunde icke lämpligen, efter mitt förmenande, af Utskottet borttagas i afseende på ifrågavarande förseelser, utan att Utskottet då inträdt på ett lagstiftningsområde, der någon förändring icke var för Riksdagen föreslagen i Justitieombudsmannens berättelse. Således har Utskottet, i full öfverensstämmelse med Justitieombudsmannens förslag, dock med någon ändring i fråga om den paragraf, der tillägget skulle införas, gjort detta förslag om bifall, hvartill jag anhåller.

Herr Rylander: Jag kan icke neka, att reservanternas förslag tilltalar mig mycket. Det synes mig hafva företräde framför Utskottets; och jag får derföre för min del yrka återremiss i den syftning, reservanterna antydt.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att derunder yrkats dels bifall till punkten, dels återremiss; hvarefter propositioner gjordes på dessa yrkanden, och förklarade Herr Grefven och Talmannen propositionen på bifall till punkten vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Andersson, Gustaf*, begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 1:sta punkten i Lag-Utskottets Utlåtande N:o 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas punkten.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—59.

Nej—21.

2:dra punkten.

Bifölls.

Föredrogos å nyo och biföllos Stats-Utskottets den 26 sistlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtanden:

N:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående sammanförande af stamholländeri- och stamschäferifonderna till en gemensam fond under benämning Fonden för svenska hornboskaps- och fårafvelns förädling;

N:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om rättighet för Karlskrona—Vexjö jernvägsaktiebolag att på en gång återbetala hela återstoden af det till bolagets jernvägsanläggning erhållna statslån; samt

N:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om ändring i bestämmelserna angående bildandet af reparationsfonden för Hjälmare kanal- och slussverk.

Föredrogs å nyo Banko-Utskottets den 26 nästlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om pension åt f. d. bankoombudet vid Riksbankens afdelningskontor i Visby, Landskamreraren L. T. J. Gardell.

Herr Ekman, Johan Jacob: Till de skäl, den ärade motionären anført för beviljande af pension åt f. d. bankoombudet och styrelseledamoten vid afdelningskontoret i Visby, Landskamreraren Gardell, ber jag att få erinra Kammaren derom, att vid sista riksdagen beviljades åt förre bankoombudet och styrelseledamoten i Göteborg, Nyström, en pension af 1,500 kronor om året. Visserligen hade Riksdagen redan 1871, så att säga, tagit på hand att bevilja Nyström, då han afgick såsom styrelseledamot, pension; men om, såsom jag anser, det den gången verkligen förefans skäl för ett dylikt löfte, ser jag icke annat än att samma skäl nu borde verka för beviljande af pension åt Landskamreraren Gardell. Förhållandet är, att, såsom Utskottets betänkande upplyser, Gardell den 13 Oktober 1851 blef antagen till bokhållare och registrator vid afdelningskontoret i Visby samt den 1 Decem-1859 förordnad till bankoombud vid samma kontor, hvilken befattning han innehade tills den med 1873 års utgång upphörde. Nyström deremot inträdde på bankens stat först 1869 och kvarstod såsom bankoombud till samma tid, eller 1873 års utgång, hvarefter båda blefvo styrelseledamöter, från hvilken befattning de afgingo den 31 Mars 1880. Således hade Nyström gjort tjänst i banken endast mellan 10 och 11 år, hvaremot Gardell tjänstgjort från 1851 till 1880, eller icke mindre än nära 29 år, och såsom ombud redan 1859. Derjemte ber jag att få anmärka, att Gardell, i fall han qvarstått såsom bankoombud, hvartill han hade rätt, och icke låtit insätta sig såsom styrelseledamot, varit 1880 berättigad till pension af 1,400 kronor och efter några års ytterligare tjänstgöring af 1,800 kronor. Han hade då visserligen utsatt sig för att inkallas till tjänstgöring, men jag är öfvertygad om att fullmäktige i Riksbanken icke skulle hafva begagnat en sådan rättighet mot

*Ifrågasatt
pension åt
f. d. banko-
ombudet,
Landskam-
reraren L. T.
J. Gardell.*

*Ifrågasatt
pension åt
f. d. banko-
ombudet,
Landskam-
reraren L. J.
J. Gardell.
(Forts.)*

en person, som i så många år väl skött sin tjänst. På dessa skäl anhåller jag om bifall till reservationen, och att Kammaren således må bevilja Landskamreraren J. Gardell pension af Riksbankens medel, att utgå med femhundra kronor årligen, räknadt från och med den 1 April 1880, mot hvilken hemställan jag icke tror att någon invändning kan göras, om icke att beloppet är för ringa.

Herr Rääf: Det torde ursäktas mig, om jag till Kammaren önskar lemna den upplysning, att jag vid votering inom Utskottet med min röst understödt deras mening, som yrkat, att ifrågavarande motion ej måtte bifallas.

Min skyldighet anser jag då äfven vara att för den ärade Kammaren betona de skäl, som för mig varit afgörande. Tjensten i bankkontoret har för Herr Gardell varit en bisyssla, som af honom endast beqvämligen kunnat skötas, då kontoret ej varit öppet mer än två dagar i veckan mellan kl. 9 och $\frac{1}{2}$ 11. Rättelse härutinnan skedde förlidna år, då fullmäktige i Riksbanken beslutade kontorets öppethållande tre dagar i veckan mellan kl. 11 och 1. Då måste Herr Gardell begära afsked, emedan den tiden ej lämpade sig för hans äfven innehafda landskamrerarebefattning. Styrelseledamotsbefattningarne äro ej förenade med pensionsrätt, och Herr Gardell har dessutom hvarken de tjänste- eller lefnadsår, som enligt 88 och 89 §§ i bankoreglementet berättiga till pension; och då veterligen inga ömmande omständigheter förefinnas, anser jag mig här lugnt kunna tillämpa den åsigten, att, äfven om det gäller mindre utgifter, söka hushålla med statens medel, der det utan skam eller skada kan ske. På grund af det anförda yrkar jag vördsamt bifall till Utskottets hemställan.

Herr vice Talmannen: Då jag tillåtit mig, att genom motion iästa Kammarens uppmärksamhet på denna fråga, anhåller jag att här få yttra några ord till försvar för min framställning.

Landskamreraren Gardell har, såsom af betänkandet inhemtas, i 28¹/₂ år varit Riksdagens tjänste- och förtroendeman. Af dessa falla omkring tjugu år inom tjänstemansperioden och åtta inom styrelseledamotsperioden. Då han öfver gick från ombud, hvarmed pensionsrätt var förenad, till styrelseledamot, hvarmed pensionsrätt icke är förenad, förlorade han visserligen den lagliga rätt, han eljest skulle haft till pension, men jag föreställer mig, att Riksdagen icke skulle vilja begagna denna omständighet såsom ett skäl att förneka honom en fördel, hvaraf han genom långvarig tjänst gjort sig väl förtjent. Han lemnade platsen, emedan den numera icke lät sig förenas med de göromål, han såsom landskamrerare var skyldig att bestrida. Om han fortfarande att vara bankoombud, så kan icke nekas, att han kommit under 90 § bankoreglementet, och att fullmäktige kunnat i större eller mindre grad bevilja honom pension om ock med vilkorlig tjänstgöringsskyldighet, som sannolikt aldrig påfordrats. Mig synes, att Riksdagen gifvit godt stöd för pensions beviljande åt Gardell, då den förlidna år höjde aflöningen för den befattning, han

innehade, från 1,000 till 2,000 kronor, ty för denna måttliga aflöning af 1,000 kronor hade han skött såväl bankoombudsbefattningen som den dagliga förvaltningen lång tid. De ökade göromål, som genom föreskriften, att kontoret skulle hållas öppet i två i stället för en och en half timme och att styrelsesammanträdena skulle ega rum tre i stället för två gånger i veckan, kunde icke anses hafva betingat en förhöjning i aflöningen till det dubbla.

Jag vill äfven erinra denna ärade Kammare derom, att hvad som nu blifvit begärdt icke innebär något prejudikat för framtiden för någon annan, som tillhör bankens styrelse eller tjänstepersonal, ty Gardell är den enda icke pensionerade person, som varit i den ställning, att, efter att lång tid hafva varit tjänsteman, upphört att vara det och blifvit styrelseledamot. Den styrelseledamot i Malmö, som sköter den dagliga förvaltningen, är nemligen fortfarande tjänsteman på Riksbankens stat, likaså den i Göteborg, under det att dessa styrelseledamöter i Visby, Luleå och Östersund icke varit Riksbankens tjänstemän och sålunda icke kunna på den grund ifrågasättas till pension. Det föreliggande fallet innebär således icke något prejudikat för pensionering af styrelseledamöter vid afdelningskontoren, lika litet som af någon person i Riksbankens styrelse.

Då flera ledamöter af Utskottet välvilligt understödt min framställning, ehuru i något inskränktere mån, i det pensionsbeloppet af dem blifvit föreslaget till 500 kronor, förenar jag mig med dem och yrkar, i stället för bifall till min motion, bifall till den af dem afgifna reservation, och vill tillägga, att denna framställning afser, efter min uppfattning, en handling af billighet å Riksdagens sida och icke något understöd.

Herr Evers: Utan att vilja bestrida de formella skäl, som förmått Utskottet att afstyrka den af Herr von Ehrenheim väckta motionen, har jag, på sätt betänkandet visar, hyst en från Utskottets flertal afvikande mening. Jag skulle kunna inskränka mig till att förena mig om de skäl, som den ärade ordföranden i Banko-Utskottet anfört, men till dessa anhåller jag att få anföra följande:

Då Herr Gardell 1873 entledigades från befattningen såsom bankoombud, hade han enligt dåvarande bankoreglemente egt rätt anmäla sig till öfvergång på exspektansstat med aflöning i den grad han vid entledigandet innehade, utgörande enligt gällande reglementet för Visby-kontoret 1,000 kronor. Hade Gardell då anmält sig vilja ingå i motsvarande tjänst på Riksbankens stat vid hufvudkontoret, hade det reglemente, som är tillämpligt för Riksbankens tjänstemän vid hufvudkontoret, äfven skolat tillämpas på honom, derest han derstädes vunnit anställning. Han hade vid nämnde afgang 1873 uppnått andra gradens tjänst och skulle på den grund haft motsvarande lön på exspektansstat, uppgående till 2,000 kronor samt, på sätt den ärade motionären visat, 1875 eller två år derefter kamreraregrad med lön af 3,000 kronor, hvilken efter ytterligare tio års tjänstgöring ökats till 4,000 kronor. Enligt bankoreglementet är den Riksbankens tjänsteman, som upp-

*Ifrågasatt
pension åt
f. d. banko-
ombudet,
Landskam-
reraren L. T.
J. Gardell.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
pension åt
f. d. banko-
ombudet,
Landskam-
reraren L. T.
J. Gardell.
(Forts.)*

nått 65 lefnads- och 40 tjensteår, berättigad till pension af hela lönens belopp, hvilket för Gardell inträdt 1891. Nu har visserligen Herr Gardell vid afgangen från sin plats såsom bankoombud 1873 icke anmält sig vilja ingå på Riksbankens stat, men vid det förhållande, att han allt sedan den tiden varit utsedd till ledamot af styrelsen med handhafvandet af den dagliga förvaltningen, en befattning, som är af ungefärligen samma beskaffenhet med den såsom bankoombud, hade han i sjelfva verket fortsatt med denna tjänst till dess han i Mars förra året begärde sitt entledigande, samt då han vid ansökningen om afgang endast begärt sitt entledigande såsom styrelseledamot och derjemte samtidigt ifrågasatt erhållande af pension, och denna fråga ännu icke blifvit slutligen pröfvad, synes hans rätt att anmäla sig till inträde på Riksbankens stat med de förmåner i afseende å turberäkning, som han vid afgangen redan förvärfvat, böra anses honom öppen lemnad. Skulle han nu komma att anmäla sig till inträde på Riksbankens stat blefve visserligen tiden för hans rätt till erhållande af pension något framflyttad, men när tiden vore inne för honom till erhållande deraf, blefve, i enlighet med hvad förut nämnts, beloppet så mycket större att Riksbanken rent af kunde anses göra en vinst, om Riksdagen nu ville tilldela Herr Gardell den föreslagna pensionen af 500 kronor, hvartill jag anhåller om bifall.

Friherre Åkerhielm: Jag har visserligen icke varit i tillfälle att inom Utskottet deltaga i behandlingen af det ärende, hvaröfver Utskottet afgifvit nu föreliggande utlåtande, men jag kan icke underlåta att erkänna, att, derest jag haft tillfälle deltaga i Utskottets förhandlingar, jag skulle hafva biträdt den af Utskottet omfattade och af Herr Rääf här förfäktade mening. Då han hittills stått inom Kammaren ensam om denna mening, anser jag det vara min pligt att äfven uppträda till försvar för densamma. Det torde icke kunna nekas, när man läser igenom detta Utskottets betänkande, att någon rätt till pension icke kan tillkomma f. d. styrelseledamoten Gardell. Utskottets skyldighet har varit och ett Utskotts skyldighet läser väl alltid blifva i slika fall att utreda hvar rätten ligger. Sedermera må skäl anföras — och sådana hafva äfven nu här blifvit anförda — för att låta det goda hjertat tala, låta undantagen gälla och, så att säga, göra nåd. Det må tillhöra Riksdagen att dermed befatta sig, men Utskottet har blott gjort sin skyldighet, då det yttrat sig så, som skett.

I fråga emellertid om att från Riksdagens sida här medgifva ett undantag ber jag att få, i motsats till hvad Herr vice Talmannen anført, erinra derom att, då det väl icke läser vara lämpligt att på Riksbankens stat pensioner af sådan beskaffenhet som den nu ifråga varande blefve anvisade, det förevarande fallet, om det än kan påstås icke blifva ett prejudikat, väl läser kunna komma att blifva ett af dessa precedensfall, som åter och åter upprepas och slutligen läggas till stöd för dylika undantag. Jag hyser derföre den uppfattning, att man icke bör här frångå hvad som är strängt rätt, och jag tror att Riksdagen icke borde i detta fall utöfva

sin obestridliga öfverhöghetsrätt, utan stanna vid det slut, hvar-till Utskottet kommit.

*Ifrågasatt
pension åt
f. d. banko-
ombudet,
Landskame-
reraren L. T.
J. Gardell.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen: Med anledning af Friherre Åkerhielms yttrande, ber jag att få säga, att jag i mitt anförande sökte betona, att det icke var till det goda hjertat jag vädjade, att det icke var någon nåd jag begärde. Jag sökte visa, att det var billigheten som fordrade, att Herr Gardell erhöle i form af pension ett erkännande för den långvariga och svagt aflönade tjänst, han utöfvat. Det är från den synpunkten jag utgår, och jag ber att få fränsäga mig allt vädjande till sådana motiv, som att anslaget skulle utgöra ett understöd för den ifrågavarande personen. Jag tror, att under sådana förhållanden, jag står på en klarare ståndpunkt i afseende å prejudikatsfrågan. Kammarern skall med all säkerhet icke blifva besvarad med många sådana fall, der billigheten talar så uttryckligt som här.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, upptog Herr Grefven och Talmannen de derunder framställda yrkandena och gjorde enligt dem först proposition på bifall till Utskottets hemställan och sedermera proposition på afslag derå och bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen; och förklarade Herr Grefven och Talmannen, efter att hafva förnyat förstnämnda proposition, sig anse densamma vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr vice Talmannen begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller Banko-Utskottets Utlåtande N:o 4, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås Utskottets hemställan och bifalles den vid utlåtandet fogade reservationen.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—56.

Nej—30.

Föredrogs å nyo Banko-Utskottets den 26 nästlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 5, i anledning Första Kammarerns Prot. 1881. N:o 14.

Förhöjdt ning af väckt motion om förhöjning af det enkefru Louise Wig-
understöd åt ström, född von Schwerin, af Riksbankens medel tilldelade årliga
enkefru L. understöd.
Wigström.

Friherre Åkerhielm: Jag nödgas be att få uppehålla Kam-
 maren ett ögonblick för att hemställa, om det kan vara skäl att
 bifalla det nu föredragna utlåtandet. Utgången af den nyss skedda
 voteringen har gifvit mig anledning att tro, att Kammaren icke
 vill, att någon särskild nåderätt utöfvas af Riksdagen; och om
 det någonsin är påtagligt, att det är en sådan rätt, som är i fråga,
 så är det här. Den omständigheten, att Riksdagen för ganska
 länge sedan af Riksbankens medel anlog en pension åt en om
 banken förtjent riksdagsmans qvarlevande dotter, kan icke be-
 rättiga dertill, att en *förhöjning* i samma pension nu lemnas. Det
 vore att föra bruket att anvisa nådegåfvor på Riksbanken in på
 ett område, som jag hoppas, att Riksdagen icke vill slå in på;
 och får jag i öfverensstämmelse med Kammarens nyss fattade
 beslut, yrka afslag å Utskottets ifrågavarande hemställan.

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag hade icke trott, att inom
 denna Kammare någon opposition skulle uttala sig mot den hem-
 ställan, Banko-Utskottet gjort uti föreliggande betänkande, men,
 då så skett, nödgas jag begära ordet för att så godt jag kan för-
 svara Utskottets utlåtande i ämnet. Jag har vid bedömande af
 detta ärende egentligen ställt mig på den ståndpunkt, att Rikets
 Ständer år 1857 funno fru Wigströms faders förtjenster om banko-
 verket så stora, att de ansågo sig berättigade, för att icke säga
 pligtige, att åt hans oförsörjda dotter anslå en årlig pension af
 300 kronor. För så vidt man vill erkänna, att denna Rikets
 Ständers åtgärd hade skäl för sig, så lärer man väl ock få med-
 gifva, att nu, med afseende å fru Wigströms höga ålder och pen-
 ningevärdets fall, all anledning finnes att öka pensionsbeloppet
 från 300 till 600 kronor. Grefve von Schwerins förtjenster om
 bankoverket kunna icke förnekas. Han var, såsom alla andra,
 ett barn af sin tid och de åsigter han förfäktade, tror jag icke
 gillas af den nuvarande generationen, men de gillades af den
 generation, som lefde då han verkade såsom ordförande för full-
 mäktige i Riksbanken och detta har erkänts genom den pension
 hans dotter erhållit.

Att denna hans dotter är i behöfvande omständigheter, är
 jag i tillfälle att kunna vitsorda. De pensioner, hon har, äro, om
 man undantager den från Riksbanken: 150 kronor från, såsom hon
 tror, Kongl. Maj:t; 129 kronor ur arméns pensionskassa, samt 54
 kronor från ett par andra fonder. Alla dessa pensioner äro dock,
 med undantag af den från arméns pensionskassa, af beskaffenhet,
 att de måste ånyo sökas hvarje år. Om man nu antager, hvad
 likvisst icke är alldeles gifvet, att hon får fortsatt behålla de-
 samma, så utgöra de, tillika med hvad hon får från Riksbanken,
 dock ej mera än omkring 600 kronor. Att hon icke kan lefva
 derpå är påtagligt, isynnerhet som hon icke kan få något under-

stöd af sina barn; hvilket jag velat nämna med anledning af hvad som anförts i reservationen. Hon har en son, som är i små omständigheter, en dotter, som jemte ett barn är i utfattigt tillstånd, och en sonson på 18 år, som hon sjelf nödgas underhålla. Om någonsin, torde väl således i detta fall vara skäl att bevilja den föreslagna höjningen af pensionen; och får jag, på grund af hvad jag nu anført, anhålla om bifall till Utskottets förslag.

*Förhöjdt
understödd af
enkefru L.
Wigström.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen: Jag anhåller att få förena mig med Banko-Utskottets ärade ordförande. Jag kan icke se, hvarför Kammaren skulle vägra att lemna ett högst obetydligt tillägg för att lindra bekymren för en person, hvilken redan för så många år sedan fått sig tillagd en pension med afseende på de synnerligt framstående förtjenster hennes fader ådagalagt i statens och framför allt Riksbankens tjänst. Den, för hvilken förhöjningen ifrågasattes, är närmare 84 år gammal, och det finnes icke någon sannolikhet att denna pension länge skall komma att belasta statsverket; hvarföre det verkligen synes mig, som om allt skäl förefunnes för Riksdagen att göra de få år, hon kan hafva att lefva, mindre bekymmersamma, genom att bifalla den nu väckta motionen.

Herr von Koch: Jag skulle icke haft något att tillägga till hvad Herr Ekman anført, utan blott röstat med honom, så vidt han icke fält ett uttryck, hvori jag för min del icke kan instämma. Herr Ekman yttrade, att de åsigtter Grefve von Schwerin hyste, nu troligen icke gillades. Det må så vara i många fall; men han hade en åsigt, som han lyckades genomdrifva och som jag tror knappt någon nu icke gillar, och det var rörande *realisationen*. Han arbetade mycket länge derpå och lyckades slutligen, så att vi kommo ur det oefferrättighetstillstånd, som räckte från 1802 ända till 1834. Eftersom jag är gammal samt haft tillfälle att till en del följa med Grefve von Schwerins verksamhet och kände honom personligen, ber jag att med anledning af Friherre Åkerhielms yttrande, att det icke finnes skäl bevilja det föreslagna pensionsbeloppet åt en banktjenstemans dotter, likväl få nämna att Grefve von Schwerin länge var själen i hela bankstyrelsen och den mest verksamme derstädes samt uträttade mycket och mycket såsom Riksdagsman, som på sin tid gillades, fastän åsigtterna nu kunna vara förändrade.

Här är ju blott fråga om att, med afseende å de förtjenster, som ådagalades af Grefve von Schwerin, hvilken vi ansågo för en af de störste män, som under detta sekel funnits här i landet, söka åstadkomma, att icke ett af hans barn vid numera uppnådda 84 års ålder måtte råka ut för svält. Pensionen är ju redan beviljad och det gäller ju nu blott att något öka den, så att icke pensionären blir utsatt för nöd och brist. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Mannerskantz: Jag begärde ordet med anledning af Herr Ekmans yttrande, att Grefve von Schwerins åsigtter kunde

*Förhöjdt
understödt åt
enkefru L.
Wigström.
(Forts.)*

anses föråldrade. Från min ungdom, då jag kom in i representationen och insattes i Banko-Utskottet har jag i lifligt minne, huruledes han i bankväsendet gjort ett storverk utan motsvarighet, då han lyckades genomdrifva, att efter en tidrymd af 30 år inlösen af banksedlar med silfver blef återupptagen. Hvar och en, som har någon kannedom om bankväsendet i vårt land och vet, huru många vexlingar det undergått, måste vid tanken på att det nu i snart 60 år bestått orubbadt, allt sedan Grefve von Schwerins storverk utfördes, erkänna, att detta var en gerning, som i afseende på vårt lands ekonomiska ställning och säkerhet var af den största vikt och betydelse. Jag tror icke, att Herr Ekman menade, att Grefve von Schwerins åsichter voro föråldrade, ty den åsigten kan icke föråldras, att de sedlar som utgifvas för mynt, skola med silfver eller guld inlösas. Svenska folket måste erkänna detta stordåd, som Grefve von Schwerin uträttat, och då måtte det vara en ringa gård af tacksamhet, att man nu gifver hans dotter en skärf på hennes ålderdom, så att hon kan hafva sitt uppehälle utan alltför många umbäranden. Jag yrkar därför bifall till förslaget om pensionens förhöjande åt enkefru Wigström.

Herr Wallenberg: Om det är sant, att man icke kan uppskatta det verkliga och rätta värdet af en handling i samma stund den utföres, så är också sant, att när den tid hunnit förlida, som erfordras för att inhemta och lära känna *verkningarna* af sjelfva handlingen, man åtminstone då bör kunna uppskatta den till sitt verkliga värde. Detta har sin fulla tillämpning på prosten, Grefve von Schwerin. Hans stordåd, hans lifsgerning var att han öfvertygade de den tiden maktogande om nödvändigheten att återgå till en värdemätare, som icke skiftade från den ena dagen till den andra. Om, mine Herrar, I tänken Eder en aln, som vore inrättad såsom en sjökikare, att skjuta in och ut, göra längre eller kortare, kunnen I få ett ungefärligt begrepp om den värdemätare, som fans innan Grefve von Schwerin lyckades åstadkomma Rikets Ständers beslut år 1830, att återgå till fast myntfot. Och det är denna handling af hvilken vi skördat frukterna; ty om man ser till landets ekonomiska ställning och vill taga reda på de siffror, som finnas, att tillgå, skall man finna, att allt likasom vändt sig från den tid, då vi fingo fast mynt, år 1834. Det dröjde kanske några år, innan folket trodde på denna tilldragelse. Derfor rådde under de närmaste åren en viss osäkerhet i de ekonomiska förhållandena. Men att nu, efter snart femtio år, icke uppskatta denna viktiga förändring till sitt höga värde och icke vilja begagna hvarje tillfälle att prisa den, som ledt en sådan stor handling till ett lyckligt slut och träget arbetat på att öfvertyga sina landsmän om nödvändigheten deraf, stämplar jag som glömska af all erkänsla för förtjenster, dem fosterlandet alltid borde vara tacksamt för och veta att skatta efter sin stora betydelse. I kunnen icke, Herrar vedersakare, utplåna Grefve von Schwerins namn ur den finansiella historien, det står icke i Eder makt; ansluten

Eder då hellre till den ringa tacksamhetsgård, Banko-Utskottet gifvit oss tillfälle att visa Grefve von Schwerins minne.

*Förhöjdt understödt åt
enkefru L.
Wigström.
(Forts.)*

Herr Ekman, Johan Jacob: Jag har endast begärt ordet för att erkänna den underlåtenhet jag begick, då jag vid vitsordande af Grefve von Schwerins förtjenster i öfrigt, försummade att vidröra hans största gerning, *realisationen*. Jag kan således icke vara annat än tacksam mot de tre ledamöter af Kammaren, som nu senast haft ordet och derunder fyllt den lucka, jag lemnade, så mycket mer som deras uttalanden endast kunna bidraga till framgången af ett förslag, för hvilket jag varmt intresserar mig.

Herr Samzelius: Det faller sig svårt att begära ordet i en fråga, der man finner, att man afgjordthar Kammarens sympatier mot den åsigt, man vill förfakta. Man har efter min öfvertygelse ställt denna fråga på en icke fullt riktig grund. Man har uteslutande fäst sig vid de stora och obestridliga förtjenster, Grefve von Schwerin ådagalagt såsom offentlig man i synnerhet om bankväsendet; man har äfven ställt frågan på känslans ståndpunkt och framdragit det lika obestridliga faktum, att den ifrågavarande personen är i behof af understöd, men man har deremot glömt, att i denna enkla fråga inneslutes en stor principfråga, den huruvida staten skall bevilja förhöjning af en gång lemnade pensioner. Denna fråga, om reglering af förut bestämda pensioner, har varit före vid flera riksdagar och alltid blifvit tillbakavisad. Hvart skulle konsekvensen af det ifrågasatta steget leda? Om vi lemna vårt bifall dertill, lära väl tjojtals enkor och döttrar till icke mindre förtjente män komma och säga, att deras pensioner äro otillräckliga. De kunna utan tvifvel dervid åberopa sina stora behof och de stora förtjenster, som deras män eller fäder ådagalagt om fäderneslandet, men jag tror, att Riksdagen ändock skall vara tveksam, om den vill på dessa grunder vidtaga rubbningar i pensionerna. Detta gäller äfven om de förtjente männen sjelfve. Sådana finnas, som blifvit pensionerade för 30—40 år sedan och hvilkas pensioner nu äro alldeles otillräckliga för deras behof. Men skulle man gå in på den principen att rätta pensionerna efter de förändrade tidsförhållandena och de ökade behofven, fruktar jag, att man vid hvarje riksdag måste göra nya pensionsregleringar; ty i regel blir en pensionstagare i behof af större pension för hvarje år, allt efter som hans krafter minskas. Ur denna synpunkt sedt måste jag således, oaktadt min känsla talar för bifall till motionen, motsätta mig hvad här blifvit föreslaget. Vore här fråga om att teckna bidrag å en lista, som cirkulerade, kunde jag låta leda mig uteslutande af min känsla; men den, som skall handhafva statens angelägenheter, får icke så göra, hur vacker och ädel denna känsla än må vara. Jag kan för min del icke biträda Utskottets förslag, ehuru jag är förvissad om, att det kommer att af Kammaren bifallas.

Friherre Åkerhielm: Jag anhåller, att innan klubban faller

*Förhöjdt un-
derstöd åt
enkefru L.
Wägström.
(Forts.)*

få till försvar för min åsigt yttra några ord till protokollet, egentligen därför att jag icke vill att den föregående öfverläggningen skall gifva anledning till något missförstånd om den höga aktning, jag för min del bär för den bortgångne stats- och finansman, som i dag blifvit här särskildt nämnd. Gerna vill jag vara med om och gerna vara den förste att erkänna sådana förtjenster som hans, hålla dem uppe och skatta lyckligt det folk, som länge i tacksamt minne bevarar dem. Detta är en sida af saken, men här föreligger något helt annat. Här föreligger frågan, huruvida, sedan Rikets Ständer 1857 erkänt denna statens tacksamhetsskuld och undantagsvis särskildt på Riksbanken anvisat ett uttryck af densamma i form af en nådegåfva till en efterlevande, man nu bör på grund af penningens förändrade värde uppmåna 1881 års Riksdag att på Riksbanken anvisa en annan siffra, en högre, och följaktligen gå in på en reglering af penningvärdet, som, med all aktning för den store mannens minne, jag tror det vara farligt för Riksdagen att börja med. Det kan icke vara med god ordning öfverensstämmande att vidtaga en sådan åtgärd i ett enstaka fall. Det kan icke vara möjligt annat än att efterlevande med lika stora och förtjenta namn finnas såsom pensionstagare uppförda på Nionde hufvudtiteln, och de äro lika väl berättigade till reglering af sina pensioner på grund af myntets fallande värde, som den person, hvarom nu är fråga. Hvart tager konsekvensen vägen, om Första Kammaren nu beslutar i enlighet med Banko-Utskottets förslag, men troligen motsätter sig en sådan reglering, som skulle blifva följden af ett fullt konsekvent genomförande af den åsigt, att, då någon pension blifvit beviljad till erkänsla af förfäders förtjenster, densamma bör omregleras till det penningvärde, en senare tid anser sig böra för dessa förtjenster utgifva? Jag kan icke bättre förstå än, att en orättvisa begås, om man i ett enstaka fall låter nåd gå för rätt, och icke annat än att Kammarerna i så fall slår fast en farlig åsigt. Den förtjenst, som blef erkänd år 1857, bör oförändrad erkännas af denna Riksdag och vi böra vidblifva det undantag, som då gjordes, i det pension beviljades, icke till en i Riksbankens tjänst anställd man eller ens till den om banken förtjente mannen sjelf, utan till en hans efterlevande; och det är också allt hvad man som representant kan och bör medgifva. Härvidlag får icke känslan eller hjertat tala. åtminstone icke för mig.

På det att intet missförstånd må ega rum och någon tro, att jag underskattar den store mannens minne, har jag velat afgifva detta yttrande, vidblifvande, dock utan envishet, att hvad jag yrkat är riktigt.

Herr vice Talmannen: Då vissa stora omfattande grundsatser blifvit åberopade mot bifall till Utskottets betänkande, kan jag icke underlåta att derom yttra något. För min del skulle jag lyckönska vårt samhälle, om det bland sina pensionärer hade tjogtals enkor och döttrar efter personer, till hvilka samhället stod i så stor förbindelse, som till Grefve von Schwerin. Jag tror verk-

ligen icke, att man skulle riskera att efter sådan grund öka pensionernas antal allt för mycket.

Här har vidare blifvit yttradt, att det icke skulle finnas något annat skäl än penningevärdets fallande för att öka pensionen, men man glömmar då det skäl, som ligger deri, att pensionstagarne, som var 60 år då pensionen först beviljades, nu är öfver 83 år gammal. Det torde vara någon skillnad mellan ett belopp, som kan utgöra lämpligt understöd för den, som är 60 år och således icke utan förmåga att sköta sig sjelf, och det som fordras för att afvärja nöd för den 83-åriga. Den enda konsekvens i fråga om pensioner, som jag vill hålla på att Kammaren skall iakttaga, är, att Kammaren icke skall glömma att erkänna stora förtjenster om fäderneslandet, afven i en form, som är så behjertansvärd som den, hvilken gifver sig tillkänna i att skydda de store människors efterlevande från nöd.

Förhöjdt understödt åt enkefru L. Wigström.
(Forts.)

Herr Gahn: Meningen, då denna pension lemnades enkefru Wigström, var att dermed skydda dottern efter en om landet förtjent man för nöd. Detta måste hafva varit det, som då hufvudsakligen afsågs. Emedan man då, år 1857, fann, att en person med 300 kronor om året var skyddad för nöd, gaf man detta belopp. Är nu så, att denna summa icke kan räcka till, torde det vara i full konsekvens med Riksdagens då fattade beslut att höja siffran till hvad en person nu behöfver för att icke lida nöd. Jag tror icke, att det ur denna synpunkt kan kallas inkonsekvent att höja pensionen, utan att det tvärtom måste anses fullt konsekvent att uppfylla den tanke, som Rikets Ständer år 1857 uttryckte, och sålunda, då man funnit 300 kronor vara otillräckligt, höja pensionen till 600 kronor.

På grund häraf får jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes proposition först på bifall till Utskottets hemställan och sedan på afslag derå, och förklarades den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogos å nyo och bifollos Lag-Utskottets den 26 sistl. Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtanden:

N:o 6, i anledning af väckt motion om ändring i § 67 af förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862;

N:o 7, i anledning af väckt motion om tillägg till § 23 af förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862;

N:o 8, i anledning af väckt motion om föreskrift att kostnad för folkskoleväsendet inom kommun skall i visst fall bestridas genom amorteringslån; samt

N:o 9, i anledning af väckt motion om tillägg till förordningen om landsting den 21 Mars 1862.

Föredrogs å nyo och bifölls Riksdagens Kanslideputerades den 26 nästlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda memorial N:o 2, angående tillökning i upplagan af Riksdagens protokoll.

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.

Föredrogs å nyo Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts den 26 sistlidne Februari och den 1 innevarande Mars bordlagda Utlåtande N:o 1, i anledning af väckt motion om ändring af gällande föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.

Herr von Koch: Det är icke min mening att bestrida bifall till ifrågavarande förslag, men jag vill till protokollet göra en liten erinran, egentligen med afseende på sista punkten i Utskottets hemställan. Det är deri begärdt att Riksdagen skall i skrivelse till Kongl. Maj:t anhålla, "att Kongl. Maj:t, med stadgande af uppgifvet sätt för fjerdingmansbestyrets utgörande, måtte tackas utfärda de förändrade föreskrifter i ämnet, som häraf samt i öfrigt af de sedan fjerdingmansstadgans utfärdande inträdda förändrade förhållanden må påkallas". Syftet i denna framställning tror jag vara högst behjertansvärdt. Jag har sjelf i den kommun, jag tillhör, haft detta bestyr pålagdt mig personligen, ehuru efter hvad jag måste medgifva, jag egentligen skötte det genom min bokhållare. Jag kom derunder emellertid i erfarenhet af, huru lämpligt och i många afseenden önskligt det är att till fjerdingmän få personer, som åtminstone kunna läsa och skriva, hvilket förr ej alltid var förhållandet i den kommun, jag tillhör, så länge fjerdingmansbestyret utöfvades turvis. Nu hafva vi en aflönad fjerdingman.

Under det jag var fjerdingman, kom jag under fund med något, som efter min tanke icke är riktigt och måhända är ett missbruk af författningarne. Jag fann, att kronobetjeningen, hvilken det åligger att drifva in statsmedlen och i vissa fall äfven kommunens medel, hvälfde detta bestyr på de okunniga personer, som de då hade till fjerdingmän, personer som icke voro kompetente att indrifva skatter. Sedan nu länsstyrelserna blifvit reglerade och till en del väl reglerade, försedde med tillräckliga löner, önskar jag, att, då saken kommer före hos Kongl. Maj:t, det må komma under öfvervägande, om det kan vara skäl att kommunen skall betala för bestyret med skatteindrifning, som väl otvifvelaktigt är ett statsbestyr. I nu gällande författning står, att fjerdingmännen skola biträda kronobetjeningen, ett uttryck, som tolkas olika i nästan hvarje kommun, och det beror således på hvad kronobetjeningen vill göra sjelf eller kastar på fjerdings-

männen. Hos oss kastades förr likasom nu på fjerdingmännen en hel hop åligganden, hvars utförande helt och hållet öfvergår deras förmåga.

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingmänsinrättningen.
(Forts.)

Herr Ekström: I anledning af Herr von Kochs yttrande anhåller jag få nämna några ord. Han framstälde icke något yrkande i afseende på förslaget, men begärde få till protokollet uttala, att kronobetjeningen i hans hemort tager fjerdingmännen väl mycket i anspråk såsom biträde. Enligt fjerdingmansstadsagan af år 1850 är det emellertid kronobetjeningens rättighet att anlita fjerdingmännen som biträde vid indrifning af oliqviderade kronouppbördsmedel, och genom Kongl. kungörelsen den 19 Maj 1876 har denna rättighet blifvit utsträckt äfven till indrifning af kommunalutskylder, mot rättighet för fjerdingmännen att för sålunda indrifna medel åtnjuta hälften af uppbördsmannens andel i stadgade stämmoböter eller af den honom medgifna uppbrodsprovision. Att detta kan kallas ett statsbestyr, då det är fråga om kronoutskylder, vill jag erkänna, men att det kan kallas statsbestyr, då det är fråga om kommunalutskylder, kan jag deremot icke gå in på. Skulle nu kronobetjeningen i detta afseende öfverskrida sin befogenhet, kan ju i besvärsväg rättelse härutinnan vinnas. För öfrigt har jag för närvarande icke något att anföra, men anhåller att ånyo få begära ordet för bemötande af de anmärkningar, som kunna komma att emot förslaget framställas.

Herr Wallenius: Den föreliggande motionen är uppsatt på ett sådant vis, att den synes mycket oskyldig och af mycket ringa betydelse, men efter min öfvertygelse är den icke så betydelselös, som den gifver sig sken af att vara. Jag har fattat saken så, att den är första steget till införande af kommunala länsmän på landet; och då man vet, att i Sverige finnes tusentals kommuner, kan man lätt räkna ut, att det här gäller en stor summa. Såsom det nu praktiserats hafva vi i min ort aflönade fjerdingmän inom nästan alla kommuner, men derigenom att man har tillfälle att vid tillsättande af dessa befattningar icke fästa sig vid några särskilda egenskaper, behöfver aflöningen icke bringas upp till så stor höjd, som sedermera kan ifrågakomma. Det är, som sagdt, en fjerdingman i hvar kommun med mycket ringa folkmängd, och om vi nu i stället för hvar och en af dem finge oss en aflönad tjänsteman, skulle vi troligen för denna tjänsteman kunna få betala kanske fyra, fem å sex hundra kronor; och det är hvar och en inom Kammaren väl bekant, hvad det vill säga att få en sådan extra utgift på halsen. Såsom förhållandena nu äro, får man en fjerdingman för 20, 30, 40, högst 50 kronor. Att, der kommunerna äro större, aflöningen kan blifva högre, medgifver jag villigt, men såsom det nu är stäldt, är det dock en bagatell. Skulle det emellertid blifva fasta löner och ett slags gendarmeri öfver hela riket, tror jag, att kostnaden skulle gå till en och en half million. Så få vi kanske ålderstillägg och dyrtidstillägg och under allt detta får kommunen icke hafva det minsta i saken att

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.
(Forts.)

säga, utan kronofogden bestämmer, att den eller den skall blifva fjerdingsman och icke någon annan. Med anledning af alla dessa betänkligheter yrkar jag afslag å motionen.

Friherre Barnekow: Emot det sätt att gå tillväga, som i motionen föreslagits, har jag icke något att anmärka; men mot tillämpningen af detsamma ber jag att få göra några erinringar. Nu beror det på kommunen sjelf, huruvida den vill låta fjerdingmansbefattningen gå på kringgång från det ena numret till det andra eller om den vill aflöna en särskild person. I förra fallet äro säteri och insockne-frälse fria från detta onus, som egentligen utgöres af utsockne-frälse. Så går det till i den kommun, der jag är bosatt, och i motsats till en föregående talare, som uppgaf sig hafva varit fjerdingsman, får jag nämna, att jag för närvarande innehar denna befattning och betalar 40 kronor om året till den, som sköter tjensten; men jag står ansvaret. Om någon inom kommunen yrkar, att kringgång icke skall ske, eger kommunen besluta om upphörande deraf, men sedan utgår betalningen icke efter hemmantal, utan efter fyrk. Om kommunen beslutar, att så skall ske, vinnes samma mål, som af motionären afses, nemligen att det aflönas en fast tjänsteman. Skilnaden är emellertid, att kommunen sjelf eger rätt att antaga hvem den vill utan att, på sätt nu föreslagits, någon står öfver och kan säga: nej, den vill jag icke hafva. Jag ber att kommunerna må få bibehålla denna rättighet.

Innan vi få en sådan fast plats, hvarom nu är fråga, böra vi för öfrigt taga bättre reda på, hvilka en fjerdingmans äligganden äro. Det omtalas visserligen här, att det finnes en fjerdingmansstadga, men det torde vara nödvändigt göra den mera fullständig. Af dessa skäl, särskildt därför att vi äfven under nuvarande förhållanden kunna få det stäldt så, som motionären vill, att det skall blifva, yrkar jag afslag å Utskottets hemställan.

Herr Montgomery-Cederhielm: I det afseendet anser jag motionen och Utskottets förslag innebära en bestämd fördel, att genom bifall till densamma komme att upphöra det förhållandet, att fjerdingmansbefattningen skall omgångsvis mellan hemmanen utgöras. Detta är nemligen ett mycket olämpligt sätt, som väl förtjänar att ju förr, desto hellre afskaffas. Deremot kan jag för min del icke instämma i senare delen af förslaget, som handlar om menigheternas bestyr härmed. Man har tänkt sig det förhållandet, att kommunen skulle utse och aflöna fjerdingmän, men att deras lämplighet för befattningen skulle af kronofogden i orten pröfvas och godkännas. Härei ligger en anomali, hvarigenom det helt och hållet skulle upphöra att vara ett menighetsbestyr. Menigheten, som aflönar innehafvaren af befattningen, kan icke tillsätta honom, och då blir ju valet eller utseendet en ganska vanskelig åtgärd från menighetens sida. Om man skulle tänka sig, att en sådan författning blefve utfärdad, skulle det otvifvelaktigt blifva början till införandet af en landtpolis; ty det kan icke

dröja länge, innan kommunen eller menigheten anser, att den tiensteman, som den skall aflöna, men icke får tillsätta, bör äfven af staten betalas, och jag är förvissad om, att det blir för det allmänna dyrare, än på det sätt som nu tillgår. Inom alla de orter, der jag har kännedom om förhållandena, tillgår det så, att öfverenskommelse träffats inom socknarne om upphörande af befattningens utgörande omgångsvis mellan hemmanen och anställandet af en fast aflönad fjerdingsman, och, ehuru jag medgifver, att det stundom inträffat kollisioner mellan socknen och kronofogden angående personen för tjesten, tror jag dock att man snart härvidlag kommit öfverens. Då otvifvelaktigt är, att det nuvarande förhållandet är billigare, och det kan förtjena att noga taga i betraktande, huruvida den ifrågavarande befattningen skall upphöra att vara ett menighetsbestyr och om man bör slå in på en väg, hvarigenom man föres till en af staten aflönad landtpolis, så får jag tillstyrka afslag å Utskottets betänkande.

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingsmansinvättningen.
(Forts.)

Herr Stråle, Wilhelm: Frågan, sådan den här föreligger, sönderfaller i två afdelningar. Utskottet har föreslagit, att den ändringen skulle ske i nu gällande stadga angående fjerdingsman, att det icke vidare finge tillåtas jordegare inom distriktet att i tur utgöra fjerdingsmansbefattningen. Det synes mig, som om de fleste talare, hvilka yttrat sig i ämnet, hade medgifvit, att detta är en alltför gammal och numera antiqverad ordning, att fjerdingsmansbefattningen får utgöras i tur än af den ene och än af den andre, och man kan med skäl antaga, att de fleste af dessa fjerdingsmän icke hinna att sätta sig in i sina befattningar, förrän deras tienstgöringstid är slut. Härtill kommer en annan omständighet, nemligen att, om en jordegare är i tur att vara fjerdingsman och han öfverlåter denna skyldighet på en tjenare, så är det denne senare, som utöfvar befattningen, men jordegaren är dock fjerdingsman, och huru det i ett sådant fall skall förhållas, om fel eller misstag i tjesten begås, torde vara svårt att afgöra.

Den andra delen af frågan, hvilken synes hafva väckt en viss oro, rör *antagandet* af gemensam fjerdingsman för socknen eller distriktet. I det afseendet har Utskottet icke åsyftat någon den ringaste förändring i gällande föreskrifter i vidare mån, än att befattningen borde utöfvas minst tre år af samme person, på det att han må kunna sätta sig in i göromålen. I fråga om denna äfven efter min åsigt ömtaliga punkt har Utskottet, som sagdt är, i öfrigt icke förordat någon förändring. Nu gällande lag innehåller bestämdt, att kommunen eger antaga fjerdingsman och att kronofogden skall utfärda antagningsbevis, om han finner den utsedde fjerdingsmannen dertill lämplig. Finner kronofogden honom icke lämplig och det uppstår olika meningar mellan kommunen och honom, så lærer det väl blifva Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller högre myndighet, som får afgöra frågan, och sådant blefve förhållandet äfven hädanefter, om Utskottets förslag antages. Någon förändring i kommunens ställning till detta menighetsbestyr är således icke föreslagen. Jag fattar icke hvarifrån

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.
(Forts.)

den rädsla kommer, som här blifvit uttalad, ty i fråga om antagandet af fjerdingsman får kommunen lika mycken makt, som den har för närvarande. Jag medgifver att förhållandet uti förevarande hänseende emellan kommunen och offentlig myndighet är ömtåligt och grannlaga, hvadan Utskottet endast föreslagit den förändring i stadgan att en gemensam fjerdingsman skall antagas. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr von Möller: Innan Första Kammaren antager ett förslag sådant som det förevarande, synes mig, att man bör betrakta följderna deraf. Innan jordegaren afträder den rättighet, han nu har att sjelf förrätta fjerdingmansbefattningen eller att genom lega anskaffa annan person i sitt ställe, böra, såsom mig synes, vissa vilkor fastställas. Sålunda bör man veta, huru långt fjerdingmannens skyldighet att biträda kronobetjeningen skall sträcka sig och på hvilka vilkor kronofogden skall vara berättigad att afvisa den person, som kommunen vill utse till tjänstens skötande. För närvarande kan han icke afvisa mig, om jag vill sjelf uppträda för mitt hemman och förrätta fjerdingmansbefattningen, så framt jag icke af ålderdom är urståndsatt att sköta dit hörande älligganden. Jag tror icke, att jordegarna i allmänhet skola vara hågade att gå in på det förslag, som nu är framställt.

Man säger, att kommunen skall vara skyldig att betala fjerdingmannen; men huru skall denna betalning utgå? Efter mantal eller efter fyrk? Eller skall denna endast omfatta jordbruksyrk? Allt detta är saker, som böra tydligen bestämmas. Jag tror för min del, att frågan icke är så trängande och vet icke, hvad som kunnat framkalla den, utan anser, att den utan olägenhet kan uppskjutas. Om jag trodde, att något bättre än det föreliggande förslaget kunde erhållas, skulle jag yrka återremiss; men jag tviflar på, att ett dylikt yrkande nu skulle vinna framgång, och yrkar därför afslag å Utskottets betänkande.

Herr Ekström: Jag ber att först få bemöta Herr Wallenius. Han har påstått, att förslaget gifve sig sken af att vara mycket oskyldigt och hafva en ringa betydelse. Jag har icke skrivit något, som kan gifva anledning till ett sådant yttrande, som att förslaget skulle gifva sig sken af att framträda i en mera oskyldig gestalt, än ämnets egen beskaffenhet innebär; och att frågan icke är af någon ringa betydelse, har jag med tydliga ord uttalat. Jag tror min åsigt i detta fall delas af de fleste, som vilja se saken med allvarlig uppmärksamhet, åtminstone har jag ett stöd i samtliga länsstyrelsernas och Kammarkollegii uttalanden, enligt hvilka det sätt för fjerdingmansbestyrets utgörande, om hvars borttagande jag väckt förslag, vitsordats vara särdeles olämpligt. Herr Wallenius har erkänt, att i hans hembygd finnas i nästan alla socknar aflönade fjerdingmän, som erhålla ända till 50 å 60 kronor i aflöning. Det är just detta jag önskar måtte blifva förhållandet öfverallt. Under de 17 år, jag varit landshöfding, har jag haft tillräcklig erfarenhet om olämpligheten af att icke hafva för längre tid an-

ställda och aflönade fjerdingmän, och förslaget har icke annat syfte än att det skall öfverallt ordnas på samma sätt som i Herr Wallenii hembygd; men att det skulle blifva en fjerdingman i hvarje kommun, följer icke af förslaget. Redan nu finnes ju i 1850 års fjerdingmansstadga — mycket få, ja, icke alltid ens fjerdingmännen sjelfva hafva reda på dennas tillvaro — medgifvet att små socknar må förena sig om en gemensam fjerdingman, och sådant förekommer på flere ställen; i Östergötland finnes till och med ett mindre härad, som har blott en enda fjerdingman. Hvad angår talet om att förslaget afser införande af ett gensdarmeri, som skulle medföra högst betydliga utgifter, så är det ju en öfverdrift, som jag icke behöfver vidare bemöta.

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.
(Forts.)

Friherre Barnekow har antagit, att det kunde bero på kommunen att tillsätta fjerdingmän. Ja, när vederbörande icke kunna komma öfverens om bestyrets utgörande efter de grunder här för, som 1850 års Riksdag ansåg lämpliga, utan innehafvare af kronoskatte-, krono- och vanliga frälsehemman anse det med sin fördel förenligt att fortfarande sinsemellan fördela detta bestyr, der kunna de icke tvingas att tillsätta aflönade fjerdingmän; men det är denna rättighet jag önskar få borttagen. Herr Stråle har redan påpekat, att kommunen icke har ovilkorlig rättighet att till fjerdingman antaga hvem som helst, utan att kronofogden skall pröfva dennes lämplighet. Det kan hända, att kronofogden säger, att den utsedde personen icke är lämplig; men då kunna vederbörande klaga deröfver och äfven få den antagen, som de vilja hafva, om giltiga skäl till anmärkning ej förekomma mot den, som blifvit utsedd.

Herr Montgomery-Cederhielm har också medgifvit, att det gamla sättet icke är lämpligt; men befarade, att den föreslagna förändringen skulle utgöra början till en landtpolis, som komme att af staten aflönas. Jag tror icke att man har skäl att hysa sådana farhågor. Det var i gamla tider förhållandet, att fjerdingmännen både hade boställen sig anslagna af staten och voro aflönade af staten, och inom Jönköpings län finnas ännu två sådana gamla fjerdingmän, hvilka hafva några små löneförmåner, som, evalverade till penningar, utgöra omkring 14 å 15 kronor; och som de icke äro berättigade till pension, hafva de bibehållits vid denna lilla aflönning af staten, men till någon farhåga att statsverket skall komma att framdeles få vidkännas utgifter för fjerdingmäns aflönande, tror jag ej finnes anledning. Jag ber att i sådant afseende få erinra, hurusom då Kongl. Maj:t för några år sedan föreslog Riksdagen att anvisa medel till aflönning åt fiskeritillsyningsmän, så vägrade man härtill bifall, åtminstone uti Andra Kammaren, af enahanda skäl, som nu förebaras för afslag, hvilket ju utgör bevis för att Riksdagen ingalunda är benägen för att inrätta nya tienstemannakorpser.

En talare på ballandsbanken har sagt, att jordegarnen icke skulle vara benägna att nu afstå från förmånen att sjelfva få förätta tjensten. Denna förmån gör emellertid, att man icke kan komma ur det oeffterrettighetstillstånd, som nu är rådande.

Fråga om ändrade förskrifter rörande fjerdingsmansinrättningen.
(Forts.)

En ledamot af denna Kammare, Herr Jöns Pehrsson, har enskildt för mig förmält, att han vore benägen att biträda förslaget; han är nu frånvarande, så att jag kan icke få någon hjälp af honom. I den socken, der han bor, finnas omkring 200 små hemmansdelar, hvars egare skulle kunna blifva fjerdingsmän, och samma förhållande eger rum på flere ställen, der jorden är mycket styckad. När nu turen varit hos en sådan liten jordegare, så vet han att fjerdingsmansbefattningen icke återkommer på 100 år, och motsätter sig därför ett förslag till reglering, hvilket dock redan 1851 års Riksdag ansåg vara lämpligt. Jag har flere gånger skrivit till kommuner inom det mig i nåder anförtrodda länet och framhållit det olämpliga uti fjerdingsmansbefattningens utgörande omgångsvis mellan hemmanen; men jag har icke lyckats åstadkomma förändring häruti hos mer än omkring halfva antalet af kommuner.

Enligt författningen åligger det den, som är jordegare, att sjelf förrätta tjensten, men han har en utväg att befria sig derifrån, om han icke *kan* eller ej *vill* sjelf göra det, nemligen att föreslå en annan i sitt ställe, som kronofogden kan finna antaglig. Jag hade för några år sedan besök af en större jordegare inom länet, som var förgrymmad öfver att han blifvit vald till fjerdingsman och som sade: "hvad jag än må vara, men fjerdingsman är jag dock ej". Jag frågade honom, om han egde någon hemmansdel inom socknen och om icke turen vore hos just detta hemman att hålla fjerdingsman, och då detta bejakades, kunde han naturligtvis ej undgå det på annat sätt, än genom att sätta annan person i sitt ställe, såsom Herr von Koch och Friherre Barnekov berättat, att de gjort. Han ville äfven hafva upplysning om, huru långt skyldigheten att biträda kronofogden skulle sträcka sig. Jag anför detta såsom bevis på, huru okänd 1850 års författning i allmänhet är i landsorten. Der stadgas emellertid tydligt äfven under hvilka vilkor kronofogden eger att afvisa den person, som blifvit af kommunen utsedd. I 4:de § heter det nemligen: "ej må någon vara fjerdingsman, som ej uppnått myndig ålder och råder sig sjelf, är välfrejdad samt gjort sig känd för ordentlighet och pålitlighet i sitt lefverne" och dertförut i 3:dje § stadgas, att det må ankomma på kronofogden att pröfva den persons lämplighet för befattningen, hvilken blifvit till densamma utsedd. Jag tror mig nu hafva tillräckligt bemött de anmärkningar, som emot förslaget blifvit gjorda. De, som sutit i landsstatskomitén, hafva tillstyrkt bifall till förändringen och samtliga länsstyrelserna hafva uti sina till Kammarkollegium afgifna utlåtanden uttalat sig för densamma, så att meningarne äro ganska eniga derom, att det nuvarande systemet är odugligt, och på grund häraf har jag ansett mig böra begagna den rätt, jag har, att väcka förslag till en förändring och hoppas, att Kammaren skall gifva mig rätt deri, att jag icke framställt något förslag, som förtjenar att förkastas.

Herr Stjernspetz: Den föregående ärade talaren har mycket

starkt framhållit att kronofogden redan nu har pröfningsrätt vid tillsättandet af fjerdingsmän och således intet nytt härutinnan föreslagits; men denna pröfningsrätt måtte allt vara bra inskränkt, då jordegarna äfven ega rätt att sjelfva, turvis, fullgöra detta bestyr och just uti den sistnämnda rättigheten, som motionären och Utskottet vilja borttaga, ligger det säkraste värdet mot att hela denna institution skulle blifva allt för kostsam. Fordringarne på en fjerdingsman äro, som vi nyss hörde uppläsa, för närvarande ej så synnerligen stora, men blefve Utskottets förslag väl antaget, torde det likväl ej komma att dröja länge, innan dessa fordringar på administrativ väg betydligt ökades, så mycket säkrare, som sjelfva den nu föreslagna förändringen tydligen skett, just i afsigt att kunna höja fordringarne på fjerdingsmännens tjänstemannaegenskaper.

För mig synes det, som om de administrativa myndigheterna icke borde hafva rättighet att tillsätta fjerdingsmän, så länge denna befattning utgör ett menighetsbestyr eller så länge de skola aflönas af dessa menigheter, ty det skulle lätt i framtiden komma att blifva i hög grad betungande, synnerligast som deras aflöningsförmåner ej äro bestämda och äfven deras tjänstgöringsskyldighet tyckes något sväfvande m. m. Menigheterna borde sjelfva ega rätt att tillsätta dem, liksom andra deras kommunala tjänste- och förtroendemän. Helt annat vore förhållandet om det blefve ett statsbestyr och de således aflönades af statsverket, då borde de naturligtvis äfven af vederbörande myndigheter antagas. Innan någon förändring vidtages uti denna institution, torde därför en närmare utredning och bestämmelse, såväl rörande deras tjänstskyldighet som aflöning m. m. behöfva verkställas. Jag får derjemte tillägga, att jag i allmänhet icke anser rådligt att utvidga maktfullkomligheten hos de lägre tjänstemännen, såsom nu blifvit föreslaget, beträffande kronofogdarna, ty deraf uppkomma lätt missbruk till allmänhetens betungande och trakasserande.

Såsom exempel härpå ber jag få framhålla förhållandet med rust- och rotehållare, då de skola tillsätta soldater. Det finnes i lagar och författningar stränga förbud för militärbefälet att på minsta sätt lägga sig uti soldatens och rotehållarens aftal sinsemellan, då öfverenskommelserna ske frivilligt, liksom förbud att påtvinga dem karlar, som de senare ej vilja hafva. Sedan karlen blifvit af läkaren befunnen frisk, hans längd tillräcklig samt hans betyg för öfrigt utan anmärkning, har militärbefälet ingen som helst rätt att inverka på de öfverenskommelser, som göras emellan karlen och rotehållaren, annat än att tillse att ett för karlen lagligt bindande kontrakt blifvit upprättadt. Men huru tillgår det i verkligheten? Jag skulle i detta hänseende kunna för Kammarren upprulla en tafra, utvisande huru ett stort antal medborgare förfördelas i deras lagliga rättigheter och skyldigheter gent emot staten inom en stor del af landet, i strid mot författningarna, i strid mot kontraktsenliga bestämmelser och oaktadt Konungens Befallningshafvande särskildt äro ålagda att tillse och iakttaga rotehållarnes rätt och bästa.

*Fråga om äv-
drade före-
skrifter rör-
ande fjerdingsmans-
ivrättningen.*
(Forts.)

Fråga om ändrade föreskrifter rörande fjerdingmansinrättningen.
(Forts.)

Skyldigheten att endast hålla "män i ledet" börjar derjemte nu att i praktiken förändras till skyldigheten att hålla underbefäl för beväringsskapat, hvilket visserligen kan vara bra för armén, men kommer att betydligt öka tungan för dem, som skola anskaffa och underhålla en sådan personal.

På samma sätt kommer det att gå med fjerdingmansbefattningen, hvilken, enligt motionärens förslag, icke blifver annat än ett nytt indelningsverk för landets polis, men i hvars bestämmelser jag saknar hvarje spår till skydd för dem, som skola underhålla personalen. Att, som här blifvit framhållet, man kan klaga hos Konungens Befallningshafvande i fall kronofogdarne skulle ställa för höga anspråk på de underhållsskyldige, torde i allmänhet ej innebära någon trygghet för nödig rättelses vinnande, då det skulle vara detsamma som om en rothållare skulle hos en regementschef klaga öfver en kapstens för stora anspråk. Konungens Befallningshafvande komme nemligen att intaga ungefär samma ställning till polisen inom sitt län, som en regementschef till sitt regemente; kompanichefen motsvarades fullkomligt af kronofogden och löjtnanterna af länsmännen. Fjerdingmännen blefve naturligtvis alla konstaplar och underofficerare och skulle snart hafva uniform och vapen samt inom få år äfven göras beridna och så vore gensdarmeriet i ordning. Att så skulle komma att gå, ligger för mig i öppen dag.

Kunna vederbörande myndigheter ej åtnöjas med sådana fjerdingmän, som nu bestås, är bäst att staten öfvertager hela bestyret härmed. Jag yrkar afslag å Utskottets betänkande.

Herr Wallenius: Jag vill endast besvara några inkast, som den ärade motionären behagat göra mot mitt förra anförande. Han erinrade, att då i min hembygd funnes i nästan alla socknar aflönade fjerdingmän, hvilkas löner uppginge till jmförelsevis ringa belopp, så var detta just hvad han med sitt förslag åsyftade. Men han bör ihågkomma, att det just genom fjerdingmansbestyrets nuvarande anordning, då det i nödfall kan omgångsvis mellan hemmanen utgöras, är möjligt att få ned lönerna till de små belopp, jag nämnde. Af detta skäl har jag icke velat gå in på, att man skulle vara ovilkorligen skyldig att lega fjerdingman, utan ansett, att man borde bibehålla den resursen, att om man icke mot en måttlig ersättning kan få en legd fjerdingman, låta tjensten utgöras enligt gamla sättet. Skall det åter ställas så, att dessa fjerdingmän ovilkorligen skola legas och att icke kommunen har rätt att tillsätta dem, utan att de blifva statens tjenstemän, så får man inom kommunerna det begrepp om fjerdingmannen, att han har fast aflöning och att tjensten står för hans räkning, så länge han lefver. Det är af farhåga härför, som jag icke för min del vill bifalla motionen.

Det har sagts, att fjerdingmännen icke ens veta, hvad de hafva att göra. Jag tycker att det då kunde vara skäl, att Konungens Befallningshafvande i länet på allt sätt sökte bibringade dem kunskap derom, och jag tror förvisso att då de få kännedom om

sina lagliga skyldigheter och rättigheter, de skola undslippa många göromål, hvarmed de nu betungas.

Det har af motionären äfven blifvit påpekadt, att distrikten kunde göras större. Nåväl. låt dem då blifva större och ordna derefter dessa tjänster distriktsvis. För min del tror jag, att den saken reder sig bäst på det sättet. Och jag tror likaledes, att, sedan Riksdagen anslagit medel till polisstyrkas förstärkande å landsbygden, Konungens Befallningshafvande nog skola vara beredvilliga att skicka extra polis till den del af länet, der sådant behöfves.

På grund af hvad jag anfört yrkar jag fortfarande afslag.

Herr Forssell, Otto Herman: Då jag inom Utskottet deltagit i behandlingen af denna fråga och icke reserverat mig mot betänkandet. oaktadt jag biträdt detsamma på helt andra skäl än Utskottets pluralitet, ber jag att här få yttra några ord.

Den instruktion, som gäller för fjerdingmän, är såsom bekant af år 1850. I början af denna instruktion heter det, att fjerdingmannabestyret är en kommunal angelägenhet. Men 6 § 9 mom. och 7 § deri visa nogsamt, att, ehuru fjerdingmannabefattningen skulle vara en kommunal befattning, den likväl är af hybrid natur. Den befattar sig med kommunens angelägenheter, men derjente äfven med statens och det allmännas. Denna fjerdingmannens uppgift att vara en statens tjänsteman, ett biträde åt administrationen, har sedermera enligt sakens natur ännu mer utvecklats sig genom efterföljande författningar. Nu hafva vi en sådan landtpolis, som aflönas af kommunen, men mer och mer, år efter år, blifver en statens tjänstemannakorps. Sjelfva uppkomsten och tillvaron af denna motion ådagalägger äfven nogsamt detta förhållande; ty en af länsstyrelsernas chefer har här motionerat om, att staten skulle mer än hittills få ingripa vid fjerdingmäns tillsättande samt kontrollera de egenskaper, som erfordras för en persons behörighet till tjänsten. Ex absurdo skulle jag derföre vilja tillstyrka motionen, på det att en gång måtte blifva afgjordt, att denna tjänsteman är en statens tjänsteman och måste af staten aflönas. Bifalles motionen, kommer man derhän; afslås åter motionen, kommer fjerdingmansbefattningen fortfarande att förblifva af en hybrid natur, intill dess vederbörande på allvar taga itu med sakens ordnande.

Herr Ekström: Herr Wallenius har, på samma gång han uppgifvit att fjerdingsmännens aflöning i hans hembygd uppgår till högst 50 kronor, ändock sagt sig befara att, om förslaget antoges, aflöningen skulle komma att uppgå till 500 å 600 kronor för hvarje fjerdingzman. Med anledning häraf får jag upplysa att äfven inom Jönköpings län, der framställning skett till kommunerna att antaga fast aflönade fjerdingmän, ehuru endast halfva antalet gått in derpå, icke finnes någon fjerdingzman som har öfver 50 kronor om året.

Uti åtskilliga socknar har man till och med bortauktionerat befattningen till den minstbjudande, och det har till och med inom

Fråga om ändrade förskrifter rörande fjerdingsmansinrättningen. en socken inträffat att vid auktionen en person erbjöd sig att för befattningens erhållande till kommunalkassan erlægga fyra kronor för året. Jag hemställer huruvida ett sådant förfaringsätt med afseende å utseende af fjerdingsmän kan vara lämpligt.

(Forts.) Hvad beträffar anförandet af min ärade granne till venster, tror jag mig icke behöfva ingå i något som helst besvarande af de anmärkningar, som af honom gjordes. De voro alla af den beskaffenhet, att de icke förtjena att besvaras. Herr Wallenberg yttrade för ett par dagar sedan, att det fans en talare här i Kamraren, som, då han uppträdde, alltid måste komma in på bankfrågor. Det vill nästan synas att min ärade granne likaledes icke kan yttra sig i någon fråga, utan att komma in på kapitlet om rust- och rothållare. Hvad de kunna hafva gemensamt med den nu afhandlade frågan, är för mig alldeles ofattligt.

Efter härmed slutad öfverläggning gjordes först proposition på bifall till Utskottets hemställan och sedan proposition på afslag derå; och förklarades sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Mot detta beslut anmälde Herr *Ekström* reservation.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Ekstedt* under fjorton dagar från denna månads början, Herr *Ekström* under lika lång tid från den 4 innevarande Mars och Herr *Andersson, Gustaf*, under tre veckor från den 7 i samma månad.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets memorial:

N:o 18, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande beräkningen af statsverkets inkomster;

N:o 19, med förslag till voteringspropositioner med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i tvenne frågor rörande anlagen under riksstatens fjerde hufvudtitel;

N:o 20, med förslag till sammanjemkning och voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande tvenne punkter af Stats-Utskottets utlåtande angående riksstatens femte hufvudtitel;

N:o 21, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets utlåtande angående Riksstatens sjetta hufvudtitel; samt

N:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ytterligare räntefrihet å ett staden Strömstad beviljad lån; äfvensom

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 10, i anledning af väckt motion om ändring uti nu gällande formulär för fyrktalslängd; och

N:o 11, i anledning af väckt motion om ändring af eller tilllägg till gällande föreskrifter om bröstarf;

hvar efter beslöts att dessa ärenden skulle sättas främst på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Justerades sex protokollsutdrag för detta sammanträde, hvar efter Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
